

LA NOSTRA TERRA

REVISTA MENSUAL DE LITERATURA, ART I CIÈNCIES

L'ÚS DE LA LLENGUA PRÒPIA A MALLORCA

De totes les terres de parla catalana, és potser Mallorca la que té més generalitzat entre els seus naturals l'ús de l'idioma propi. Us costaria de trobar un mallorquí, ni de les classes elevades ni de les populars, que, per cap preteixte, deixàs d'usar la seva llengua, no ja en la intimitat de la família, sinó en les seves relacions de societat, per distingides que aquestes siguin. Aquí es dona el cas, a la inversa d'altres terres de la mateixa parla, que deixa d'ésser distingit—en el sentit que sol donar la frivolitat social a aquesta paraula—el qui parli ordinàriament en castellà, si no és amb persones castellanès o en casos d'absoluta necessitat. Ni abans de la nostra renaixença literària, ni durant el temps de la vergonyosa persecució dictatorial, no ha deixat ningú a Mallorca de parlar la seva llengua en tots els actes de la vida, ni ha pres mai rel—gràcies a Déu—a terra nostra el deplorable costum—símbol del provincianisme més resignat de certes classes socials d'altres terres germanes—de parlar de distinta manera de la dictada pel cor i pel pensament. Aquest és un fet innegable, del qual ningú que hagi passat uns quants dies a Mallorca no en podrà dubtar, i consignar-lo en primer lloc ens omple d'orgull.

Contràriament, però, a aquest costum tan general a la nostra illa, no podem menys de consignar també, amb vertader dolor de la nostra ànima, el fet invers, pel que fa referència a l'escriptura de

l'idioma, és a dir: que són comptadíssims els mallorquins que tenen el costum d'escriure en la pròpia llengua, àdhuc entre els més entusiastes propagandistes del seu ús. Si és una veritat que aquí l'abundància del cor flueix en ample doll per la boca, aquesta abundància sofreix automàticament una traducció al castellà quan ha d'atènyer el paper passant per la ploma. Tant és així, que fins les mateixes persones mancades d'instrucció, les que han de traduir mot per mot llur pensament quan es veuen forçades a parlar circumstancialment el castellà, són les que, inconscientment, bandegen la llengua pròpia en agafar la ploma i la substitueixen per un idioma pintorescament estrafet, de lèxic imaginari i de sintaxi a gust del consumidor. Els mateixos que farien caure el ridícul sobre vosaltres si per un atzar us sentíssin parlar en castellà en la intimitat de la família o en les vostres relacions de societat, són els que s'estranyaran de rebre, no ja la vostra correspondència, sinó la més petita nota escrita en la llengua que parlen.

A més del fet que acabam d'apuntar, hem d'assenyalar-ne un altre, igualment deplorable, pel que fa referència a l'ús de l'idioma parlat, i és que bona part dels mallorquins comet la niciesa—cosa que no farien a casa seva—de substituir-lo pel castellà, precisament quan són a la Catalunya del continent. No comprenen, els que ho fan així, el mal efecte que ha de produir llur actitud als catalans intel·ligents que coneixen i estimen Mallorca, ni el dany que causen al prestigi de la nostra illa dins Catalunya. Per causa d'aquest costum condemnable, són molts els catalans que estan en la creença, equivocada, que la llengua pairal és únicament parlada a Mallorca per les classes populars o reduïda als límits de la literatura, com passa a València, salvant honorables excepcions.

No hem d'analitzar aquí les causes, massa conegudes, de la manca de lògica que suposa la simultaneïtat dels tres fets esmentats. Volem únicament fer-la palesa als ulls dels mallorquins, perquè se'n donguin compte i la meditin serenament. Si el primer d'ells no fos una realitat indiscutible, tendrien els altres dos una mica d'explicació; d'altra manera, no la tenen en absolut. Hem de convenir, tanmateix, pel que fa referència a l'ús del castellà que fan molts de mallorquins dins Catalunya, que no és d'ells tota la culpa, sinó que una bona part la tenen molts de catalans de l'altra banda. L'orgull una mica empaquetat dels fills de Mallorca i l'amor que tenen a llur pròpia modalitat de l'idioma es senten una mica ofesos davant l'estranyesa, no dissimulada, que produeix a certs catalans poc considerats el nostre llen-

guatge salat i la nostra particular fonètica, i és per això que es decideixen a parlar amb ells en castellà, i també per no resignar-se a la molèstia que els causa veure subratllades maliciosament certes petites diferències de lèxic local, moltes de les quals acaben per ésser admeses i usades pels escriptors més estilistes de l'idioma. Ara que es parla tant de la unitat de Catalunya i que es treballa tan eficaçment per la "Catalunya endins", no estaria de més que els elements dirigents d'aquestes activitats, que són tots tan bons amics nostres, s'ocupassin de fer desaparèixer aquestes petites incorreccions de la gent indocte, en bé d'un ambient de cordialitat i de respecte mutu de totes les terres germanes, particularment de Mallorca que tant ha treballat per la cultura i esplendor de Catalunya.

Quant als nostres germans, els fills recelosos de l'Illa d'or i de nacre, no ens cansarem mai d'encomanar-los la meditació de les paraules de l'illustre Mestre Aguiló, compatrici nostre i pare del renaiement de la llengua catalana: poble que sa llengua cobra, se recobra a si mateix. Si Mallorca vol recobrar la seva personalitat, aquella personalitat que definíem en el nostre número anterior, cal doncs que recobri íntegrament la seva llengua. I no l'haurà recobrada íntegrament mentre els seus fills no la parlin per tot arreu de les terres germanes, servant-li pertot la mateixa fidelitat que li serveix dins la pròpia casa; mentre no l'hagin adoptada en la seva escriptura en totes les ocasions en què els sigui possible. No val a dir que no fer-ho d'aquesta manera obeeix a la manca de costum o al desconeixement de l'ortografia. Per adquirir el costum, basta l'amor i la voluntat, i l'ortografia és cosa de molt poca importància quan es tracta únicament de la fidelitat al propi verb.

Sols així veurem recobrada íntegrament la personalitat històrica del nostre poble i restaurat, amb la sumptuositat que es mereix, el simbòlic Castell pairal. L'antic castell on el més clàssic dels nostres poetes, fa prop de mig segle, escoltava els primers sons de l'Arpa de la Princesa blanca, que pujaven com a gemecs dins la buidor esglaiadora de les sales immenses, quan encara la seva augusta porta restava oberta al vent de la tardor...

RECOLLINT UNES AL·LUSIONS

EL jove advocat En Gabriel Cortès publicà dia 18 d'aquest mes a "Correo de Mallorca" un article en el qual alludia LA NOSTRA TERRA, i es mostrava disconforme amb la manera com nosaltres havíem tractat determinats assumptes en l'Editorial i en el Noticiari del número de juny. La resposta que donà a l'esmentat article el nostre excellent amic i estimat redactor En Joan Pons i Marquès dia 23 següent en el mateix diari, i que nosaltres subscrivim en la seva integritat, ens excusaria de fer-ne un segon comentari des d'aquestes planes; però la circumstància d'ésser aquesta Revista la directament alludida pel jove escriptor ens obliga a recollir, també directament, aquestes al·lusions i a fer a l'article citat les rectificacions següents per compte propi.

Primera: Que LA NOSTRA TERRA no és una revista regionalista en el sentit que sembla voler donar a aquesta paraula el senyor Cortès, ni podem posar mai nosaltres l'exensa del mallorquinisme—com afegeix més envant—per enfocar els assumptes de distinta manera de la que intenta fer-ho ell. Basta llegir l'Editorial de referència per veure de seguida com combatem, precisament, aquest regionalisme i aquest mallorquinisme, i com afirmam, categòricament, els únics que creim possibles, com a conseqüència de la *única* manera que hi ha, a judici nostre, d'enfocar la qüestió de la personalitat històrica de Mallorca.

Segona: Que el senyor Cortès segueix fent, com diuen vulgarment, *llegir de monja*—era natural—quan afirma, confonent les espècies, que tractam amb to despectiu els nostres escriptors del vuitcents, propulsors del renaixement literari de Mallorca i de Catalunya, tota vegada que els adjudica—ell, i no nosaltres—el dictat de filisteus.

Tercera: Que no ha estat mai per nosaltres "feina ingrata i inútil", ans al contrari, sempre plaent, i en aquest cas d'una gran utilitat, citar els noms de Marian Aguiló, de Jeroni Rosselló, de

Tomàs Forteza, de Josep Lluís Pons, de Tomàs Aguiló, de Gabriel Maura, de Pere d'A. Penya, de Bartomeu Ferrà, de Mateu Obrador, de Miquel Costa i Llobera, de Joan Alcover, de Miquel dels Sants Oliver... i de tants d'altres, el record dels quals portam sempre al cor i el nom dels quals ens acut sovint a la boca; tots els positius valors de la nostra literatura en el darrer terç del segle passat, i que bé sap Déu com foren moltes vegades víctimes de la rialla indocta del filisteisme d'aleshores—més intransigent encara que el d'avui—quan enriquien el nostre lèxic amb paraules vives de per tot arreu de les terres germanes, fent la mateixa feina que l'articulista en diu ara “manllevar paraules barcelonines i giros exòtics”, paraules i girs que ja no estranyen avui a ningú i són els que usa ell mateix en l'article de què parlam.

Quarta: Que respecte al sistema d'enfocar les coses, hem de convenir que el que té l'autor de l'article no està, per cert, en consonància amb moltes de les excel·lents qualitats que sempre li hem reconegut, si no és que *enfocar les coses* vulgui dir *enfil·lar-les per la punta*. Basti per mostra la barreja que fa de la seva predilecció per les “estampes de la Beateta”, del caràcter de “maître d'hôtel” que diu que pren Mallorca davant el turisme estranger, de “l'estultícia (?) de l'arquitectura de transatlàntic americà” de l'hotel de Formentor i del dictat de “fugissers i grollers” que li mereixen, en absolut, les “bandades” de turistes que ens vénen sovint a visitar.

Cinquena: Que, pel que fa referència a la passada festa del Beat Ramon, i deixant apart—perquè no ve a compte—la seva altíssima significació de gran apòstol, de missioner incansable i de màrtir de la fe de Crist—significació que ens mereix, almenys, tanta veneració i respecte com pugui merèixer-li al Sr. Cortès—, hem de confirmar-nos absolutament en tot quant déiem en el Noticiari alludit; de la mateixa manera que ho diríem, tractant-se de Santa Teresa, si a Àvila en celebrassin la festa complint un simple compromís de protocol i predicassin el seu panegíric en llengua distinta del castellà, que ella, com a clàssic de l'idioma, dignificà amb les seves obres. Sense “fer del gran Ramon un gonfaló o una senyera política”—cosa que no està més que en la ment impressionable del senyor Cortès—hem de dir, aquí i en tot lloc, que ens farà sempre un efecte deplorable sentir a dalt la trona certes frases de mal gust, encara que vagin decorades amb la vacuïtat retòrica que moltes vegades, desgraciadament, constitueix l'essència única dels sermons de panegíric en festes de gran solemnitat,

Sisena: Que potser tengui raó el senyor Cortès en afirmar al final de l'article que Mallorca ens ve ampla; però tampoc pretenim fer-ne una a mida nostra, sinó contribuir, amb el petit esforç que representam, a fer-la de cada dia més gran i més digna en tots sentits. No ens volem resignar a aquesta Mallorca migrada, d'esperit temorec i mesquí, la del tipisme totalment desplaçat de xeremies i calçons amb bufes per qualsevol pretexte; la dels concursos de *mateixes* i *boleros*, carregats sempre dels "giros exòtics" que tant desplauen al jove opinant, que ens solen servir com a nota obligada—i quasi única—quan es tracta de solemnitzar els fets de més alta significació de casa nostra. Sempre hem cregut que el ver-tader endreç d'una casa consisteix en tenir les coses cada una en el seu lloc.

Fetes aquestes rectificacions a l'article en qüestió amb les quals donam per suficientment discutit aquest tema, opini com vulgui i enfoqui les coses com sapi fer-ho el Sr. Cortès—volem encara donar-li una explicació, i és que nosaltres—a qui *la memòria no enganya* mai quan es tracta de fets de quinze dies enrera—recordam que, deliberadament, passàrem en silenci el seu article a propòsit de la col·locació de la bandera de Mallorca a l'Ajuntament. No ens prengui a mal el senyor Cortès aquesta omisió. Quan escriguérem l'Editorial de referència, no ens interessava gens l'opinió individual de cada un dels mallorquins, sinó la col·lectiva dels diferents sectors del pensament, representada per les redaccions de cada un dels diaris de la nostra ciutat, que fou la que comentàrem.

Impreses les galerades d'aquest article i a punt de tirar el plec corresponent a aquestes planes, hem vist a "Correo de Mallorca" una rèplica d'En Gabriel Cortès a l'article del nostre estimat company En Joan Pons, en la qual insisteix, el primer, en les seves manifestacions de l'altre dia, enfocant les coses des del mateix punt de vista. Ni l'assumpte en val la pena, ni nosaltres estam disposats a donar-li les proporcions de polèmica. Ni volem contribuir tampoc, a propòsit d'això, a bastir al jove advocat el pedestalet de campió del bon sentit, donant-li lloc a sentar més doctrina a la seva manera. Volíem únicament fer les anteriors rectificacions al seu primer article i aquestes no perden llur valor després de la rèplica esmentada.

Renunciam, doncs, a la dúplica. Però no volem deixar de repetir al nostre contraopinant que, des del punt de vista cristià, no té ell dret de comparar, amb la seva, la nostra veneració pel Beat Ramon com a apòstol i màrtir de la fe, ni a afirmar, gratuïtament, que nosaltres feim de Ramon Llull una bandera política; ni volem acabar aquest escrit sense recomanar-li la lectura de l'Evangeli que correspon a la dominica X després de Pentecostès que aquest any s'escau el dia 17 del mes que comença. El mateix Evangeli que el que escriu aquestes ratlles, ara farà dos anys, sentia, casualment, explicar al propi bisbe de la Seu d'Urgell, príncep d'Andorra, dalt la trona de la seva Catedral. Precisament en bell català i sense cap mena de retòrica buida de compte, però sí amb paraules plenes de sabiduria i d'esperit evangèlic, en la forma simplicíssima en què ho haguera fet el rector de qualsevol parròquia rural.

L. N. T.

DE LA LLENGUA LITERÀRIA

PER la tardor de 1925 havien de tenir lloc a Mallorca uns Jocs Florals, tercers dels organitzats per l' "Associació per la Cultura de Mallorca". Aquella festa, com tantes altres coses, hagué de resultar víctima del fat advers dels temps, no massa llunyans encara que ens calguin esforços per recordar-los, i morí abans de nèixer. A mi m'havia tocat, com a membre accidentalment forà del Jurat, que presidia En Josep Carner, encarregar-me del discurs de gràcies. I el que segueix és part de les retxes escrites per aquella ocasió. Sols l'atracció del tema, — d'un tema de què hem parlat aquí massa poc, — pot justificar, si no és demanar massa, la present exhumació.

El costum, ininterromput fins suara, ha consagrat de fet als Jocs Florals com una festa major, com una epifania gloriosa i transcendental del parlar vernacle de les terres del rei En Jaume. Instituits fa prop de tres quarts de segle, foren ja en la ment del seu primer president com un refugi, com un alberg acollidor del llenguatge desvalgut i reduït a l'estat de més estremada decadència. Mes, aviat, i amb una força que astorà els seus mateixos primers mantenedors, el refugi passà a casa pairal, transformada tot seguit en palau i en temple des d'on la llengua restaurada repartia als seus paladins els verdejants llorers de la glòria. I ha estat d'una mena tan estreta, tan íntima i sostenguda la relació entre la llengua i els Jocs Florals, que hem arribat a establir normalment que sense Jocs hi hauria pogut haver literatura catalana, però no existiria el modern renaixement d'aquesta literatura com una integració global, com un fet organitzat i precís que, si possible ens fos de considerar objectivament, no podríem deixar d'esguardar com un dels més sorprenents de la moderna literatura universal.

Girant la vista enrera, avui que tenim a les nostres mans completament recobrat i fet nostre de bell nou el llenguatge matern,

que és vell i és nou, és antic i és modern, és d'ahir, d'avui i serà de demà, perquè és l'autèntica *lingua perennis* de les nostres terres, veuríem tot el camí que s'ha fet, tots els jornals esmerçats, tot l'esforç que suposa el redreçament, la depuració de l'idioma fins arribar a la creació, a la re-creació més ben dit, de la moderna llengua literària. D'una llengua literària que és un fet de què no ha pogut passar-se, ni s'ha passat mai cap literatura, que fou des de l'inici de la restauració aspiració dels mateixos fundadors dels Jocs, i que fins donà origen a la polèmica entre A. de Bofarull i Marian Aguiló, quan el primer, amb més entusiasme que sentit filològic, volia avantpassar erradament l'hora dels gramàtics a l'hora dels poetes. Sense que aquesta sia passada, perquè els poetes, i els artistes tots, no passen mai pels pobles, avui l'hora dels gramàtics és arribada, i la llengua literària és un fet que ha correspost als nostres dies, i que, perduda tota la imprecisió i vaguetat d'un idioma fins suara balder en els lligams científics, concreta més i fa més exigent la nostra posició envers el conreu literari de l'idioma.

Mirem quina és, des de cà nostra, la posició a adoptar. Ja no ens trobam, com es trobaren antany els nostres avis, amb un re-
buig de llengua abandonada i desvalguda, en els parracs miserables de la qual apenes s'endevinava el record de pretèrites granses, i que, com la porqueirola pobrissona de la cançó, es planyia sens esperança del mal fat que a ella, la més bella de totes! l'allunyava de ses germanes

l'una casada amb un duc,
l'altra princesa...

No. Avui la vella llengua nostra idolatrada, com la vella d'aquella altra cançó que "passa de cent i un any"

ja se'n clenxa i se'n pentina
com si sols tingués quinze anys.

Gràcies a l'urc indomptable del geni i a l'esforçada pietat de tres generacions, al cap de seixanta sis anys de poesies no li manca cap de les honors que concedeix a una llengua el món de la cultura, ni resta per ella cap recó en l'ample camp obert a la ciència humana. L'obra de tots ha fet del balbuçig aprovençalat, mig partit pel singlot arcaitzant dels primers trovadors de la renaixença,—resolta totalment la tragèdia de la forma que afeixugava l'esperit poètic i podia fer dir un dia a N'Aguiló que:

lo dar al pensament forma
 tasca n'és de mal encert,
 i més pel jove sens norma
 que usa un llenguatge que es perd,—

un instrument d'expressió d'una aptesa absoluta, flexible i elàstic a l'extrem, idoni a les més delicades exigències del pensament, propici a l'expressió de les més tènues matisacions de la sensibilitat: una eina de cultura, en fi, i un instrument de bellesa. I no altra cosa és una llengua literària.

A aquest resultat no s'ha arribat, com és bo de creure, així com així. Ha estat un llarg procés, lent i laboriós, el de redreçament d'una parla "desdenyada, envilida, corrompuda", que

ja l'art la creia morta,

i que tres segles d'anorreament i de subjecció omplien de dificultats i eriçaven d'esculls i de perills, que només l'infalible instint poètic dels elegits podia arribar a superar. Ha estat un procés de depuració, de selecció i d'eliminació molt més que d'innovació, en el qual tanta i tan alta part ha correspost a compatricis nostres eminents, com N'Aguiló,—de qui la nostra pietat feia adés la memòria deguda en el primer centenari del seu naixement,— que hi dugué l'abrandament romàntic del seu cor encés i de la seva fogosa fantasia; com En Costa que hi aportà la daurada maduresa del seny patrici i la clàssica serenitat dels horitzons llatins, i com algun altre mestre, vivent encara per divina mercè, davant del mestratge del qual s'inclina admirada i reverent la nostra migrada juvenesa.

El mateix eminent filòleg que ha vengut a erigir-se per dret propi en cap i ordenador de les modernes tasques gramaticals, ha explicat no fa gaire públicament el detall dels treballs que exigia la conservació del català com a llengua escrita. Calia, ha dit, (1) "examinar un per un tots els mots, les significacions de cada mot, totes les construccions i frases fetes de la llengua actual, a fi de descobrir-ne tots els castellanismes i incorreccions; estudiar pregonament la llengua antiga, no oblidant mai, però, que no tractàvem de ressuscitar una llengua medieval, sinó de formar la llengua moderna que fora sortida de la nostra llengua antiga sense els llargs segles de decadència literària i de supeditació a una llengua forastera." Per reparar l'empobriment que l'eliminació de tants mots i

(1) P. FABRA: L'obra de depuració del català. *Revista de Catalunya*, n.º 15, p. 252.

sintagmes jutjats inadmissibles emmenava forçosament, un dels recursos ha estat d'acudir a les aportacions dialectals en la formació del llenguatge escrit que no està lluny del parlat una distància major que ultrapassi la separació "que sempre existeix entre ambdós llenguatges a tot arreu on s'ha produït una llengua literària".

I aquí ve el preguntar-nos, amb motiu de les aportacions dialectals, ¿quina ha d'ésser la posició dels escriptors mallorquins davant del fet d'aquesta llengua literària? No cal dir com, essent aquesta llengua literària una tasca essencial d'unitat, s'hi avé molt més un ample gest de generosa adhesió que no l'esmicolament escarransit i sorneguer de tot cantonalisme. Adhesió que no ha de significar, però, la renúncia—que mai ningú, per altra part, no ens ha demanada,— a cap d'aquelles legítimes formes locals, per ventura conservades a câ nostra amb una major puresa que a altres bandes, que res no ens podria suprimir pel triple fet d'ésser vives, d'ésser nostres i d'ésser belles. Quant i més que amb elles no ha de fer sinó guanyar en acoloriment, en riquesa de matisos, en gràcia i en vivor la llengua unificada.

El bon gust tradicional de l'escola, l'instint innat del poeta de casta és qui ens ha de guiar més que res en això i ha de fer eficaç i salvadora l'aportació mallorquina a aquesta segona fase de maduració i consolidació, com ho fou verament en la primera empresa de desbrossar i redreçar el llenguatge. I amb el bon gust, el seny. Si d'una banda la mateixa qualitat regressiva i atàvica, tota suavitat i dolçor, del nostre caràcter d'insulars ens és per si mateix un aturador a l'esquer d'atracció del més brillant neologisme, no hem de tombar, d'altra banda, en l'extrem contrari de voler sostenir a ultrança simples variants indígenes d'un mateix mot, per més exactament que corresponguin entre nosaltres a la fonació popular que sovint pot haver-lo deformat i tot. Ni cal dir com no ha d'ésser obstacle, ni s'ha de parlar pus d'una qüestió ortogràfica endarrerida, que duita a l'enfront ens recordaria l'extravagància tan snob de Lord Byron quan escrivia al seu impressor: "L'èxit de les meves obres em té més sens compte del que creuríeu, en canvi la més petita falta tipogràfica em mata..." No. Res del que puga servir no s'ha de perdre. El llenguatge popular, reserva inexhaurible de totes les llengües, ens guarda potser a casa, encara, entre el munt descolorit i banal de l'argot ciutadà, mots gentils i flairosos com ocultes flors selvàtiques, de les quals

celui seul qui se baisse a connu son parfum.

I amb la fidelitat a la font viva de la parla popular, d'on raja fresca i clara la llengua,—que si es gasta i canvia com tot el que és usat per molta de gent, en mudar no fa sinó canviar de bellesa,—ha de seguir també com fins ara en la nostra poesia, aquella noble aspiració que tant ens és alabada a l'altra banda de la mar, vers una forma perfecta mantes voltes assolida. I aquest daler sostengut de perfecció formal, la primmirada correcció indefectible, no per cap vana complaença, ni per cap ombra d'illegítim narcisisme. El propi Goethe deia que en l'art passava com en la naturalesa, que la mateixa perfecció de les manifestacions externes de la vida, informa amb tota claretat de la capacitat interna. I mai no ha fet sinó més sentida la dolçor de la bevenda, l'exquisitesa amb què la copa on és servida és cisellada. És en la musical polidesa del vers impecable que es fa més exquisidament sensible a flor d'estrofa aquella inefable vibració del llenguatge, somogut per la febril frisança inspiradora de la idea. I és amb aquest resolt anhel de perfecció formal que és entrada fins avui per la porta gran l'obra millor dels nostres mestres, submergida ja en la mar del temps que assegura l'estratificació definitiva de les valors literàries, resistents als embats de totes les crítiques i de totes les modes.

Cap oratjol de modernitat, ni de falsa llibertat no ha d'apagar en el nostre temple de l'art el bleix oscil·lant del llantió votiu davant el retaule de la Retòrica; llibert aquest retaule, això sí, de retortes excrescències barroques i retornat a la primicera substancialitat del bell dir. És a dir, retornat a la gramàtica. Car en la poesia, que encarna la immaterialitat essencial de la idea i la fa tangible en el vers, que és ja una matèria, no tenen perquè no anar de costat, donant-se la mà, l'art i l'ofici.

Car la prose est d'argile et le vers est d'arain
que deia Victor Hugo. I tot el que no sia marbre o aram es fon, com a "quimeres hiperbòries", en la radiosa lluminositat envaïdora d'aquest cel, i d'aquesta mar que ha d'ésser eternament, com la cantà el nostre poeta:

bressol de la forma perfecta
gremi matern de l'humana cultura!

JOAN PONS I MARQUÈS

PRIMERA COMUNIÓ

A NA DOLORS ARNAU I OLIVER

VESTIDA de blanc,
així una boirina
qui amoixa i afina
juvenil pollanc,
t'albir dins la lluna, mig àngel, mig nina.

Dins l'errant espill
de la lluna clara
m'apareix encara,
portant el seu fill
camí dels teus llavis, sa divina mare.

Ja, del dit del cor,
dit color de rosa,
per fer-te'n esposa,
li treu l'anell d'or.
L'Infant beneeix-lo, el pren i te'l posa.

Ja t'estampa un bes,
font de melodia.
Bes! qui et cantaria?
D'altre bes només:
el bes diviníssim de l'Eucaristia!

Amb bec esqueixat
copsa la becada

l'ocellic nou-nat:
talment has xuclat
el Mannà celeste dins una besada.

Déu t'aroma el si.
—Lliri de miracle!—
Vols de serafí
s'hi obren camí.
Ton pit de coloma li és viu tabernacle...

N'ets l'altar i el cel,
—ton cor toca a Missa?—
mentre cada estel
estilla la mel
d'una llum que canta, canta rajadissa.

Oh Comunió!
Una vida en dues!
Que el Déu-Infantó
mai no trobi, no,
—cor a cor besant-te,—del pecat les pues.

Sies-li fidel,
sies Hòstia viva.
Com l'armini esquiva
tot quant solla el vel
de l'alba innocència, flor de sensitiva.

Ma mare era al llit,
mortalment baldada...
Com a ta besada,
oh tast exquisit!
somreia, infantina, la velleta aimada.

Tal la veig i et veig
amb l'ànima absorta...
(¿Que passà la porta
de la Mort l'oreig?)

Cor, cor meu! Enganya'm! Digue'm que no és morta!)

Què més et puc dir?
Què més et diria?
Puix l'Eucaristia
t'aroma el respir,
bleixa fort i embau-me'n tota l'Illa mia!

MN. BARTOMEU BARCELÓ

MINISTERIO
DE CULTURA

MATEU OBRADOR BENNÀSSER

(ESBÓS BIOGRÀFIC)

(Continuació)

DOS joves a Catalunya prenen les proporcions de gegant. Els Jocs Florals de 1877 quedaren consignats com una data memorable en les planes de la seva història. Angel Guimerà era guanyador de tres premis corresponents a les composicions "L'any mil", "Lo darrer plant d'En Claris" i "Romiatge". Jascint Verdaguer era llorejat també pel seu grandios poema "L'Atlàntida".

La llengua assolí, un tant, un triomf definitiu, enlluernador; mostrava una volta més la capacitat per cantar coses enlairades i alhora emmudien de vergonya els ignorants i maliciosos qui encara pretenien mantenir-la reclosa en la intimitat de la llar. Amb "L'Atlàntida" (1) la poesia catalana podia ja passejar-se amb el cap alt a tot arreu, ultrapassar les sinuositats del vell Pireneu, tan car al poeta, recórrer terres, no com abans, amb la condició humiliant d'exilada, pobrissonament habillada, escarnida i viltenguda dels seus propis fills, sinó en qualitat de regina nimbada pel resplandor de glòries pristines, recollits d'en terra el cetre i la corona. I a aquesta obra de rehabilitació posaren de bon començ llur esforç, entre altres, N'Aguiló, En Verdaguer, Guimerà, el nostre Obrador, digne de tota lloança per la part important que prengué en el desvetlament de la cultura nostrada.

"L'Atlàntida" devenia una meravellosa revelació. En J. L. Pons

(1) És curiosa la lletra que el jove Verdaguer adreçava al mestre Milà l'estiu de 1867. Confidencialment li parlava "de l'embolicat poema escrit amb tan dolenta lletra" que li donà perquè el llegís, i aleshores esperava, ansiós, el seu valuós parer. A més, manifestava-li els somnis amb què "des de l'edat de quinze anys somniava lo dia que vegés sortida de la seva ploma alguna cosa que s'ho valgués una mica" i li demanava si era massa llarg l'episodi de Calpe i si era massa atrevida la llegenda dels Atlants "que és de mos escrits el que més estimo" com també el soterrar Colom dins una serra per fer-lo sortir quatre dies després i navegar en una barqueta.

des de Mallorca ponderava la transcendència de l'aconteixement i no dubtava anomenar l'autor "el Leviatà dels poetes". Al cor de veus exultants s'ajuntava la de Mistral, calenta d'admiració. "Després de Milton (dins el seu "Paradís Perdut"), deia, després de Lamartine en la "Caiguda d'un Àngel" ningú havia sabut tractar amb tanta vigoria i grandesa com vós les tradicions primitives del món... La concepció de "L'Atlàntida" és grandiosa, l'execució brillantíssima. Mai Catalunya no produí una obra que tancàs tanta poesia, majestat, magnitud, força i saviesa tanta..." Mallorca aquest any no tengué representació als Jocs Florals. Els seus escriptors tal volta preveïen instintivament aquell esclat apoteòsic i s'estimaren més restar retrets a l'illa, cuidant amb esment la vida del "Museo" i la puntual aparició dels inoblidables "Calendaris" i "Anuari" que estampaven En P. J. Gelabert, En Joan Colomar i En G. Guasp, qui publicava el romanç històric del quasi ja oblidat Gabriel Maura. intitulat "L'ombra de Catalunya":

Aixecau la testa, En Carles
 mon frare, aixecau-la altiu,
 que us cauran les tres corones
 si la baixau fins al pit.
 Dos de rei, de comte una
 ¿què més demana el desig?...

N'Obrador semblava que aprofitava la colectiva abstenció als Jocs, per mostrar un altre caire del seu enginy.

Feia ja una dotzena d'anys que el teatre català era creat definitivament per l'actor i autor alhora En Josep Robrenyo, amb els sainets mestrivols "El sarau de la Patacada" i "Alcalde sabater" dues peces de fina observació; i per l'arquitecte català En Francesc Renart, amb "La Layeta de Sant Just" i "La casa de dispeses" assaigs que hagueren la virtut de desvetlar simpaties a tot arreu. I anava creixent el teatre a les taules de l'"Odeón" i el "Romea" en tal forma que prest (1865) el "Principal" li obria les portes amb "Tal faràs tal trobaràs" i el 2 de desembre del 68 el "Liceu" amb "Los Hereus". En 1876 s'havien representades unes 400 obres, malgrat l'ordre prohibitiva del govern espanyol (29 gener 1867) tocant a "*obras dramáticas que estén exclusivamente escritas en cualquiera de los dialectos de las provincias de España*" "*considerando que esta novedad ha de contribuir forzosamente a fomentar el espíritu auto-*

nómico de las mismas, destruyendo el medio más eficaz para que se generalice el uso de la lengua nacional”.

Malgrat les disposicions centralistes, Catalunya no es torbava (1876) a tenir més de 100 teatres amb capacitat per 80.000 espectadors. I això que les obres que s'hi representen, generalment són filles de les circumstàncies, més tost que reflexe de la vida pública ho són de la domèstica, de la tertulieta casolana, de les relacions entre el veinadatge. I, amb tot, el públic les acull complascent i encara se n'adelita, puix els actors parlaven la seva llengua, llevat del *boig* qui ho feia en l'aliena per efecte de la disposició citada.

Els tipus populars, les aventures i incidents còmics, l'element individual ho era tot en els sainets primerencs, mitjà, el més escaient de mostrar la fisonomia pròpia de quiscuna localitat. La moral cristiana, sens dubtes ni pretensions filosòfiques apareix devora la representació dels sentiments humans, ben rudimentaris, amb tendència a posar de relleu algun caire ridícul personal o social, mitjançant el contrast de la realitat amb l'ideal que es persegueix o amb les aspiracions delicades del cor, sens cap finalitat transcendental. Veusací el que hi triomfa sovint. Tot el més hi trobareu la passió amorosa lluitant amb els dictats de la conveniència o amb els obstacles de la vida. No demaneu encara als autors dramàtics del vuitcents la resolució dels conflictes socials o de consciència i per això mateix vigoria de passions ardentes, violència interna d'afectes, almenys en una quantitat suficient per inventar-los i infondre'ls als personatges. Dominats per una ànima bona i dolçor suavíssima de temperament es trobaven malament davant un desenllaç cru i en la precisió de fer reeixir els caràcters en els actors. I com que llurs accions no els donen a conèixer, era necessari suplir tal falliment amb els corresponents parlaments, a voltes llargs, en què ells mateixos explicaven llurs situacions i estats anímics. En aquest pla era forçós que a escenes còmiques en seguïssen de serioses, en una sèrie de quadrets al viu que neixen i alhora es subordinen a l'incident dramàtic. Els personatges invariablement eren un vell, una parella d' enamorats, un matrimoni amb una filla obedient a les ordres del pare, home de seny i de paraula...

Veusací els trets característics del teatre al seu començ, els mateixos que traspuen en el de N'Obrador.

Manuel Angelon amb "La Verge de les Mercès" portava al teatre català un caient seriós, que ja reclama el públic, avesat als esclats triomfals dels Jocs Florals educadors de l'ànima del poble

i plasmadors de valuosíssims elements literaris. Clavé aportava el seu esforç a l'obra de restauració nacional, desvetlant el sentiment patriòtic amb les suaus harmonies de la música de l'agre de la terra i En Pitarra redreçava el teatre amb la magnífica producció dramàtica "Les joies de la Roser".

Mallorca, en tant, no es mostrava indiferent a la creixença del teatre en les terres germanes. El nostre públic també s'interessava i demanava alhora la representació d'obres catalanes, desig que complavia la companyia de comèdies que pel mes d'abril de 1874 actuava a Ciutat. L'èxit era clamorós. Durant una mesada es posaren en escena les millors produccions d'autors catalans, i se'n reprisaren algunes, tals com "La flor de la muntanya" de J. M. Bordes; "La mitja taronja" en tres actes; "Les Eures del mas" "La Dida" "Lo diari ho porta" "Les joies de la Roser" "La clau de casa" "La teta gallinaire" "Les francesilles" d'En Pitarra. "Misteris del mar" "Una noia com un sol" "Tants caps tants barrets" "La Malvesia de Sitges" "La tornada d'En Titó" "La Rosa blanca" "Déu te un bastó" "Lo Rector de Vallfogona" "Per carta de més" "La pubilla del Vallès" "Los banys de Caldetes" "Cor de roure" del nostre Picó, etc., etc.

ANTONI PONS

(Seguirà)

D'EDUCACIÓ

II

EVOLUCIÓ MENTAL DEL NIN

L'INFANT esdevé home a través d'una sèrie d'etapes mentals, en les que d'una a l'altra, no és igual a si mateix. És la repetició de les etapes que apuntarem en el nostre primer article en exposar l'evolució fisiològica.

El problema evolutiu es complica si es té en compte que els fenòmens de creixença física repercuteixen sobre les funcions mentals. El pedagog cal que tengui present aquesta repercussió per no exigir allò que no pot suministrar l'economia corporal de l'infant, ja que l'energia de què disposa és sens dubte limitada i alterna el cos i l'ànima en el monopoli de la que es produeix.

Això que instintivament és reconegut pels pares, sembla desatès per la societat que fa coincidir amb les dues grans etapes de creixença els moments més intensius de la vida escolar: Primer, els 6 a 7 anys amb l'ingrés a l'escola i, segon, la pubertat amb els examens de batxillerat o l'aprenentatge d'un ofici.

Indubtablement aquest fet engendra dos capitals problemes: Si l'infant als 6 anys abandona la vida lliure, fent coincidir l'etapa de creixença amb l'aprenentatge de les primeres disciplines escolars, devem fer de l'escola una continuació de la vida de llibertat ben dirigida per treure'n el màxim profit. Si els examens donen una dubtosa certitud de l'aprofitament, caldria cercar un altre sistema que substituís l'actual organització—i particularment aquests absurds "grups" d'assignatures del pla actual de batxillerat—per una altra més segura i més prudent per la salut.

Per fer l'estudi de l'evolució mental del nin els autors estan situats en plans distints en considerar l'estructuració de l'ànima:

alguns com el P. J. de la Vaissierie se basen encara en les anomenades *facultats*, fent l'estudi successiu de llur evolució; els altres — que predominen en la psicologia contemporània—seguint la pauta donada per Herbart es neguen a considerar les facultats com a principis irreductibles “que separen l'ànima en parts encasellades i proveïdes de la seva etiqueta”.

Nosaltres començarem amb l'estudi de l'atenció i la memòria, però això no vol dir que les admetem com a facultats independents, sinó tan sols com a valors quantitius dels estats de consciència. Ens obliga a parlar-ne l'organització de l'escola espanyola, sovint mancada de material i personal idoni, amb una matrícula excessiva i a voltes amb una llengua oficial que no és la materna, on el sistema memorístic s'imposa massa sovint de grat o per força. No parlar-ne seria exposar-nos a que ens qualificassin d'utòpics.

L'ATENCIÓ I LA MEMÒRIA.—El despertar de l'atenció en la vida apareix espontàniament manifestada pels reflexes determinats per l'instint de conservació i pel joc. Després apareix l'atenció voluntària que és producte de l'educació.

La capacitat que té el nin per atendre depèn de distints factors: de l'edat, de la fatiga, i en particular de l'interès.

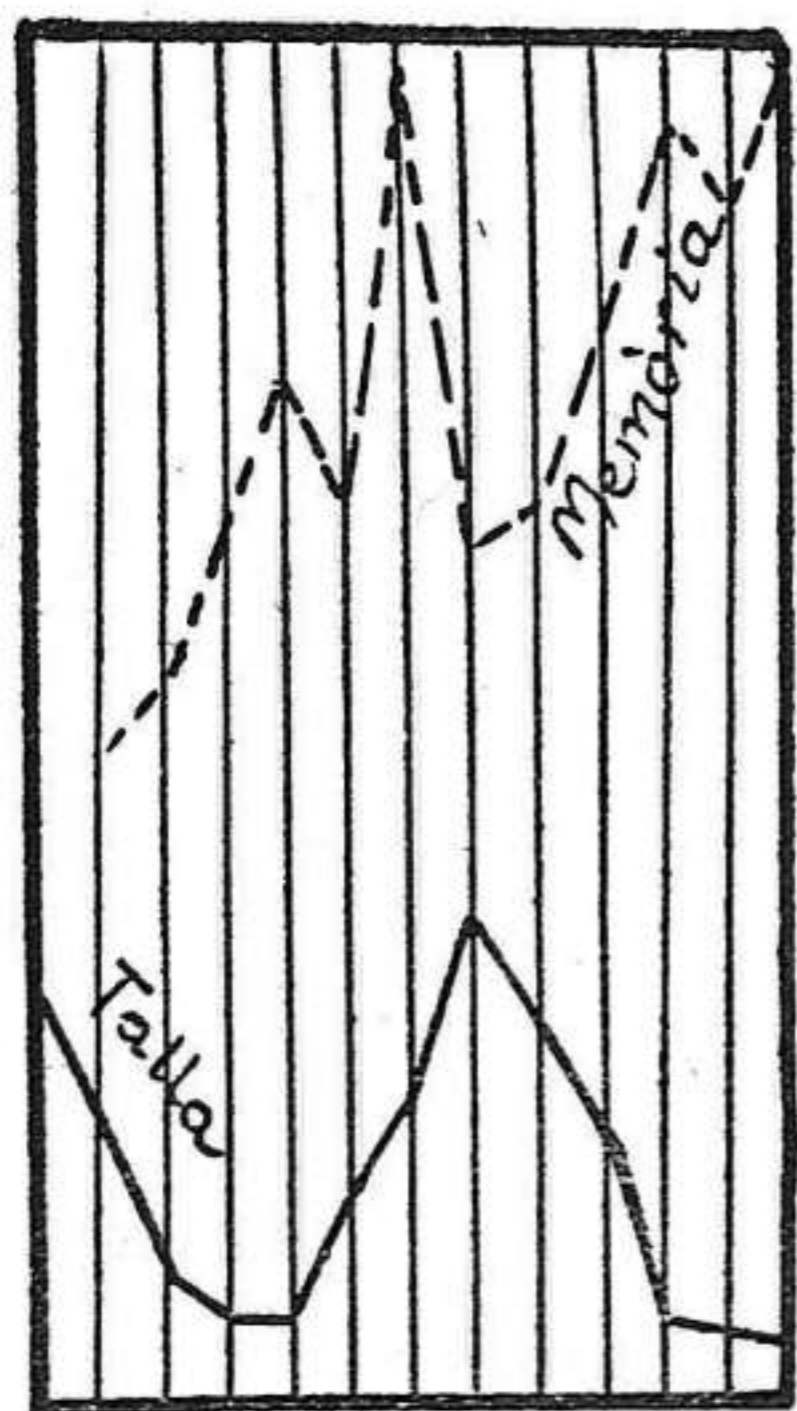
L'atenció no actua contínuament amb la mateixa intensitat, sinó que té fases de concentració i difusió variables segons actui un o altre sentit corporal.

Enllaçada i probablement proporcional a l'atenció trobam la memòria que també evoluciona a través de la vida. Apareix de segur manifestada per l'*estranyesa* que causa a l'infant la presència d'una persona o un lloc desconeguts. Després es mostra pel *reconeixement*, com el graciós somriure que ofrena el nin a la seva mare en retrobar-la. Més tard, vénen els records complets que són ja indubtables quan l'infant s'inicia en el llenguatge. I augmenta ja en gran manera, cap als dos anys, la tensió del record i la quantitat de les coses recordades. El record del lloc on el fet va produir-se és anterior a l'època en què se produïa.

El nin té una major preferència per la memòria mecànica, mentre que l'adult prefereix establir relacions lògiques en les coses a recordar. Els mestres tenen observat que els nins tendeixen a donar les lliçons paraula per paraula abans de donar-ne resums.

Un mateix objecte és representat a l'esperit amb imatges distintes i encara que sien percebudes pel cervell en un procés de síntesi

predomina a voltes una o altra imatge. La paraula *rosa* pot oferir-nos amb preferència una idea de color, de perfum, la idea gràfica de la seva representació, etc. i segons quina sia la persona que memoritza, tindrà lloc la retenció amb preferència per una imatge o altra. Apareixen així els tipus de memòria *visual*, *auditiva*, etc., que tenen més facilitat per retenir una lliçó mitjançant un *gràfic* o *una explicació* etc. segons pertanyin a un o altre tipus.

Anys 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

Fig. 1.—Antagonisme de la talla i la memòria.—La curva inferior representa els augments anuals de l'estatura. La curva de memòria és feta segons resultats de Pohlmann. Es veu que les depressions d'una i altra curva son antagòniques.

Sembla que hi ha una relació entre els augments accentuats de creixença i la tensió memorística. Als forts augments anuals d'estatura corresponen grans depressions de la memorització. (Figura 1).

En canvi, és escassa la correlativitat de la intel·ligència general amb l'atenció i la memòria. Els fets vénen a comprovar que entre els anormals es troben grans memoristes. Binet observà un home que quasi no coneixia les xifres i era capaç de repetir-ne 42 que li havien estat pronunciades prèviament. Nosaltres tenim un nin de 6 anys, amb debilitat mental congènita, que repeteix amb precisió 6 xifres quan la generalitat dels nins de 8 anys sols en repeteixen 5. Examinarem amb l'Escala de Binet-Simon un grup de 35 nins i nines dels quals 23 eren dèbils men-

tals i tots, excepte 4, resolgueren les proves de memòria corresponents a la seva edat.

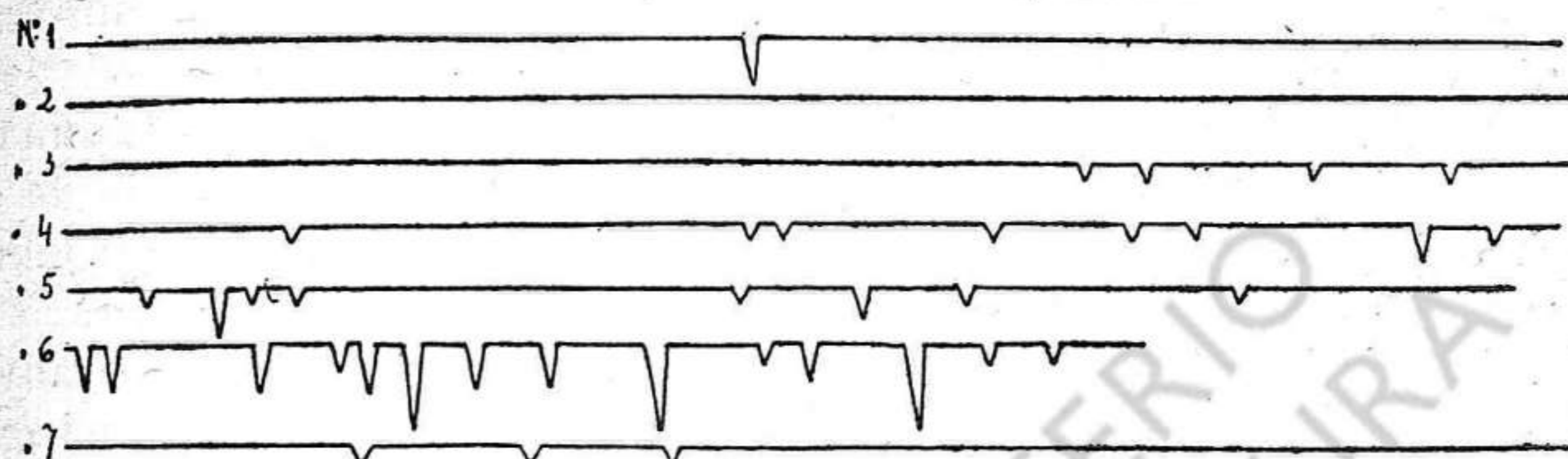
Fets d'aquesta classe han llevat tot valor a les proves d'atenció i memòria pel diagnòstic psiquiàtric del subjecte, però sens dubte conserven l'eficàcia en les nostres escoles, on la didàctica no pot ésser atesa degudament i l'ensenyament racional, com déiem, és suplantat per l'estudi memorístic, malgrat la repugnància que ens causa.

En bona Pedagogia, quan l'atenció no apareix espontàniament no hi ha més remei que provocar-la, la qual cosa es pot fer si es va sempre d'acord amb els *interessos*.

ELS INTERESSOS.—La Naturalesa ha dotat el món en cada moment d'activitats que satisfan les exigències de la creixença i es manifesten

espontàniament per una atracció del nin a assolir un fi determinat. Tal és la tendència a l'aprenentatge de la llengua en el primer semestre del segon any.

L'ATENCIÓ EN INFANTS DE 7 ANYS

Nins	Temps (1)	Atenció (2)	Memòria (2)	C. I. (3)
N.º 1	3 m. 30 seg.	Bona	Bona	0'97
N.º 2	3 » 45 »	Bona	Excel·lent	1'03
N.º 3	3 » 45 »	Bona	Bona	0'87
N.º 4	4 » 12 »	Mitjana	Mitjana	0'87
N.º 5	4 » 15 »	Mitjana	Mitjana	0'90
N.º 6	4 » 30 »	Pobre	Pobre	0'95
N.º 7	5 » 15 »	Bona	Bona	0'92

Fig. 2. - EXPLICACIÓ

(1) Són gràfiques típiques obtingudes a la nostra escola fent tatxar la lletra A col·locada 100 vegades sens ordre entre altres 500 lletres majúscules. Les línies horitzontals assenyalen l'atenció constant i els angles una o més A seguides deixades de tatxar. Falts d'instruments per traçar amb rigor científic aquestes retxes, no els concedim altre valor que el d'ésser una manera d'expressar amb major o menor exactitud el concepte que ofereix l'atenció del nin.

Els primers números corresponen a atencions sostengudes i de reacció ràpida, mentre que el 6 reacciona molt lentament amb llacunes freqüents i pronunciades. El n.º 7 és una bona atenció de reacció lenta.

(2) Aquestes notes *bona*, *excel·lent*, són apreciacions obtingudes amb altres proves mentals i de la convivència diària amb els subjectes. Es veu que la memòria sembla donar-se la mà amb l'atenció.

(3) Segons aquests coeficients intel·lectuals (C. I.) obtinguts amb l'Escala Binet-Simon cap d'aquests infants és dèbil mental. El n.º 6, d'atenció pèssima, ocupa un bon lloc en intel·ligència general. Mes els fets demostren que li costarà pena d'arribar a llegir.

Les necessitats biològiques determinen la successió d'aquests fins o la major preponderància d'un sobre els altres en la mateixa etapa de l'evolució. Aquesta cadena d'interessos és un dels millors fonaments en què reposa l'actual paidologia per estudiar l'evolució del nin, ja que els interessos vénen a ésser una síntesi global de les funcions psíquiques.

S'han originades diverses classificacions de les etapes evolutives, degut a que els autors no coincideixen. Ja que ens cal seguir-ne una o altra, adoptarem amb preferència la del ja citat Claparède que sembla influir en molts psicòlegs d'avui.

Període dels interessos perceptius. (1.er any). Aquest període que el P. J. de la Vaissierie anomena dels interessos sensorials és el

més egocèntric de tots. Interessa a l'infant tot quant impressiona els seus sentits, la qual cosa la interpreta com a cosa "mamable", "visible", "tocable", etc., però sens intentar fer el seu anàlisi, sinó considerant-la com un tot global adaptable a les seves conveniències. En l'estadi anomenat per alguns del "xupador", tracta de dur-se a la boca tot quant hi ha al seu abast.

Cap als sis mesos els moviments comencen a ésser coordinats i voluntaris, i consegueix agafar amb precisió els objectes, de la distància dels quals l'informa la vista. Vermeyleylen, considerant d'importància aquesta fase, l'exposa com un període independent.

Període dels interessos glòssics o del llenguatge. (2.^{on} a 3.er any). Apareix després d'una llarga sèrie de temptatives. Després del *gue* arriba l'"explosió de la paraula" i, triomfant el nin d'adquirir tan difícil funció, no para en tot el dia xerratejant i colleccionant paraules amb una activitat insospitada. Per conseguir expressar amb lògica el seu pensament cal que transcorri un llarg temps, en el qual passa de la paraula-frase a les oracions explícites i coordinades. Per exemple: diu *sopes* per expressar l'oració *jo tenc gana*.

Període dels interessos generals; despertar intel·lectual (edat del preguntar). (3 a 7 anys). Coincideix amb les darreries del període glòssic. És el temps en què els nins se fan molestos per les incessants preguntes. Els pares reprimeixen equivocadament els "perquè" intempestius amb què els fills, seguit, seguit, els importunen i que no són altra cosa que una força del desenrotllament intel·lectual. "Per què els autos caminen?" "Per què mon pare té barba?" Vetaquí mostres de preguntes que amb dificultat poden ésser contestades.

És l'edat que s'interessa pel concret amb predominància sobre l'abstracte. L'utilitarisme de les coses juga ara un bon paper. Per això Binet en fer definir paraules als infants admet com a bones respostes com aquesta "una forqueta és per menjar" i com aquesta altra tan gràfica "una mare és per pegar els nins" (I).

El joc incessant i marcadament solitari caracteritza aquest període.

Període dels interessos objectius. Cap allà als 7 anys s'inaugura el període dels interessos objectius o especials. El nin, servint-se de l'experiència recollectada en el medi en què ha viscut, ja és capaç d'elaborar imatges més complexes que adapta a la seva

(I) Són respostes obtingudes per nosaltres. En observacions fetes a Sanselles i a Cerdanya ens resulta que la definició utilitària predomina fins més enllà dels 10 anys.

imaginació en forma de jocs predominantment socials que organitza amb els amics (guerres, caceres, *pepes*, etc).

Comença l'interès pel valor intrínsec de les coses, és a dir, que si abans colleccionava pel plaer de posseir objectes, ara dóna un valor a cada objecte determinat, manifestant un avanç intens des del concret a l'abstracte.

Els interessos, que eren comuns a nins i nines, comencen a diferenciar-se en consonància amb el sexe. Els jocs de violència són preferits dels nins i el treball manual i simulacres de treballs casolans i de societat per les nines. En lectures els nins prefereixen les aventures i les històries i les nines, llibres amb nins per protagonistes.

En les investigacions fetes sobre els ideals a què aspiren els infants s'ha trobada també una marcada diferència d'un a altre sexe (1).

Període sentimental, d'interessos ètics i socials, interessos sexuals, etc. (12 a 18 anys). És el portal de l'adolescència i l'adolescència mateixa. És tanta la transformació que s'opera en aquesta època que ens caldrien moltes fulles per deixar ateses totes les qüestions que presenta.

El sentimentalisme dóna caràcter a aquest període i apareix ja més enrobustida la visió dels problemes de la vida i la noció de la responsabilitat.

Amb l'adolescència apareix l'interès especial per tot quant es refereix a l'altre sexe i per totes les manifestacions emotives, ja sien religioses, (a voltes amb impulsos d'entrar en religió), ja sia l'estima desbordant per un amic del mateix sexe, ja sia el mateix amor *eròtic*. Els adolescents senten necessitat d'exterioritzar aquesta crisi i ho fan amb escrits o altres mitjans (2).

En aquesta edat una assenyada conducció i una severa i sàvia vigilància, és d'enorme transcendència per l'ordre moral i social, a fi que no es facin malbé les bones orientacions i es procurin suprimir o conduir les males tendències i, fins i tot, perquè no se posi

(1) No ens estenem més sobre la interessantíssima qüestió dels ideals de l'infantesa, perquè esperam els resultats que donarà una investigació que a proposta nostra realitza la secció "Estudio del Niño" del "Museo Pedagógico".

(2) Una pseudo-carta que recullirem d'un nin de 13 anys deia així: «Catalina: me agradas mucho porque eres muy hermosa. Me casaría con ella y también a Rafael le agradaría que se casase con él. —José C.». Dels meus 12 anys jo record l'afany que posàvem en monopolitzar l'amistat d'un o altre company i les cartes de brega o reconciliació que ens creuàvem. Dels meus amics, 4 entraren en religió i tots ho feren entre els 12 i 14 anys.

massa aviat fe en certes manifestacions sentimentals d'aquesta crisi que, una volta passada, no deixaran rastre (1).

De l'estudi dels interessos se'n dedueix una sèrie de lleis que regeixen la vida del nin i que deuen presidir el treball pedagògic. Exemples en són els següents: L'infant passa del concret a l'abstracte; de l'immediat al mediat; del simple al compost, etc. Però cal tenir present que allò que és simple en lògica no és el que és simple en psicologia del nin, car indubtablement és més interessant i comprensible per a ell una pilota, que és una idea complexa, que no la seva forma, el seu color, la seva elasticitat, amb tot i ésser idees simples. És més senzill i interessant pel nin un escarabat que una línia recta. Fonamentant-se en aquesta funció globalitzadora el doctor Decroly ha elaborat el seu sistema de lectura pel qual el nin s'entrena en l'aprenentatge de frases i paraules abans de síl·labes i lletres.

EL JOC.—Hem dit abans que per obtenir bon fruit de l'escola cal anar d'acord amb els interessos. Sobrerament sabut és que la major pruija dels infants és jugar, jugar en tot moment..! En el joc el mestre trobarà un dipòsit inesgotable d'energia si sap aprofitar-la a benefici de l'instrucció fent que el nin treballi jugant i jugui treballant. És a dir, fent que el treball es faci tan agradable que es confongui amb el joc, la qual cosa és ben admissible psicològicament si es té en compte, d'acord amb el pedagog ginebrí, que moltíssimes de les manifestacions del treball de l'adult no són altra cosa que activitats de joc, com la mateixa política, les creacions artístiques, la moda i, en general, tots els ideals des de l'amor fins a las lluites comercials.

No disposam de lloc per analitzar cada una de les activitats aprofitables, però a fi de mostrar al pacient lector la seva extensió hem construït un quadre del joc que, amb tot i ésser incomplet, ofereix un bell panorama de l'activitat mental i fisiològica. Qui sia observador deduirà prompte nombroses aplicacions per l'educació i instrucció, ben aprofitables pel mestre que conegui poc o molt la delicada psicologia del joc de nins.

(1) Quant lamentables són les conseqüències de les falses vocacions religioses equivocades per no haver posat esment en això!

J O C S

JOCES DE FUNCIONS GENERALS

- JOCES SENSORIALS** . De sensacions acústiques, visuals, tàctils, etc. (siurells, examens de colors, tastar...)
- JOCES MOTORS** { De coordinació i moviment (jocs de mans, pilota...)
De força i destresa (carreres, tirar pedres...)
De llenguatge (frases difícils: «arremolinem-mos-hi»...)
- JOCES PSÍQUICS** { **INTEL·LECTUALS** { Comparació (loteria, domino...)
Raonament (escacs...)
Invenció (endevinalles...)
Imaginació (dibuixos espontanis, històries creades...)
Curiositat (el perquè de les coses...)
AFFECTIUS { Jocs de dolor (tirar-se a l'aigua freda, pegar-se per esport...)
Jocs estètics (dibuix, pintura, modelat etc.)
Jocs de por (imitacions d'escenes d'horror, actes mal fets...)
- Jocs d'exercici de contenció de la voluntat i de resistència a l'automatisme (volen-volen nius...)

JOCES DE FUNCIONS ESPECIALS

- Jocs de lluita física
Jocs de caça (encalçar-se, follar nius, colleccions, etc...)
Jocs socials (societats infantils, passejos en comú...)
Jocs familiars (el joc de *pepes*, jugar a cases...)
Jocs d'imitació (jugar a cinema, a moros, a soldats...)

Els infants no fan gran diferència entre el joc i el treball interessant. En la nostra escola veim amb freqüència nins que ens demanen permís per regar les plantes del jardí, després d'acabada la classe. I és que si el treball és atractiu adquireix el caràcter lúdic que hi troba fins i tot l'adult. Caldria, doncs, orientar l'educació conforme aquest interès que desperta l'atenció i l'esforç. El nin, si es complau en allò que executa, ja es cuidarà d'aplanar-ne les dificultats, fent fructífera la seva obra. Mes, dissortadament, no sol succeir així i moltes escoles ni són funcionals ni adaptades a l'infant (Fig. 3).

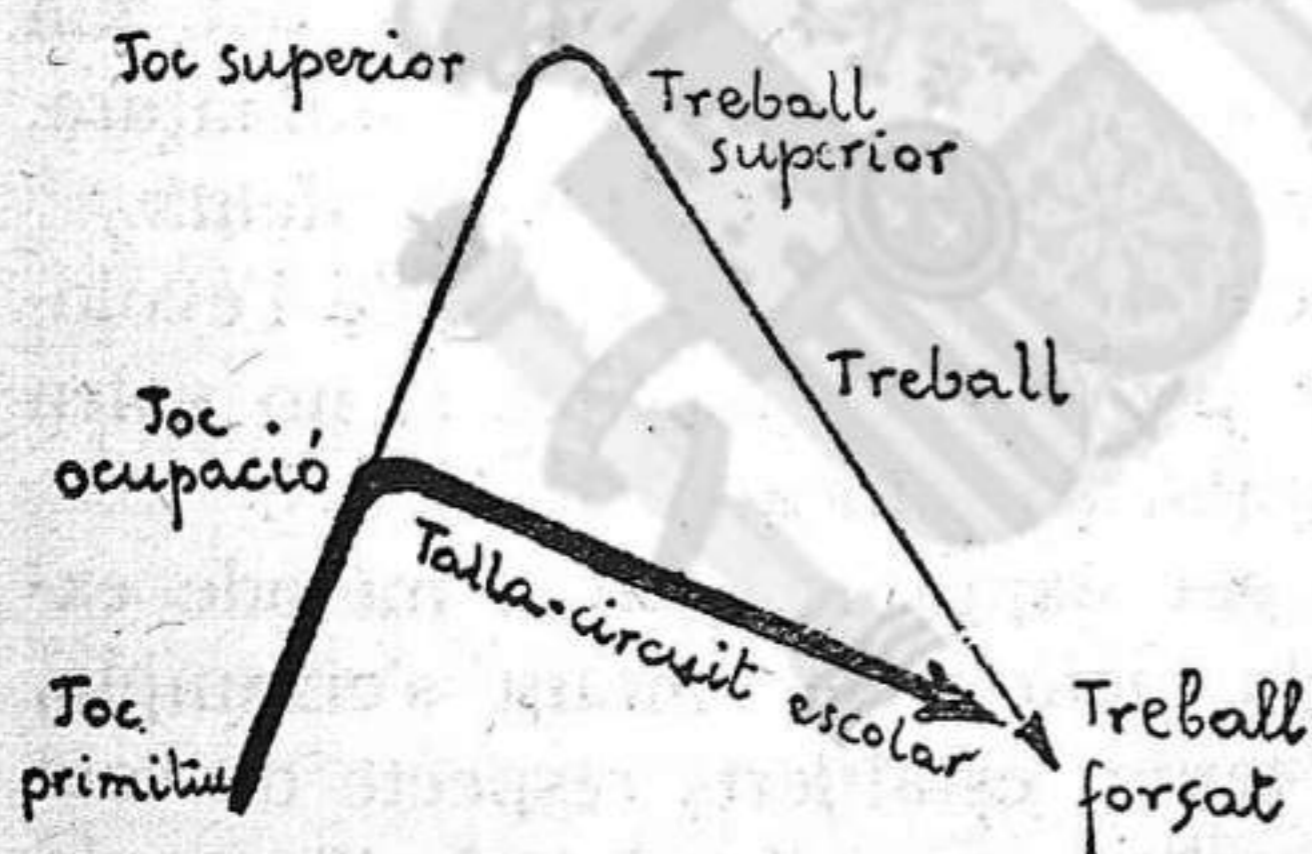

Fig. 3.—Evolució del Joc al Treball.—La branca de l'esquerra representa el joc i la dreta, el treball. El nin hauria de recórrer la curva per la part superior, però encara avui, dissortadament, moltes escoles l'obliguen a passar de les ocupacions lúdiques al treball forçat, on obra sense veure la finalitat ni els resultats dels seus actes. (Gràfic construït sobre un de Claparède).

cionals ni adaptades a l'infant (Fig. 3).

LA IMITACIÓ.—La imitació és una funció capital del procés evolutiu per la que el nin reproduïx el que ha vist executar.

S'opera la imitació mitjançant la connexió de les neurones del centre sensorial on és percebut l'acte a imitar i les neurones motoris que duren a terme el moviment. La imitació en el nin se realitza, en quasi la seva totalitat, mitjançant el joc, de manera que podem dir que és sols una manifestació lúdica.

Difícilment podria assenyalar-se el temps que la reproducció de moviments pel nin deixa d'ésser altra cosa que un pur reflexe produït per excitacions sensorials. Alguns psicòlegs assenyalen els 7 mesos.

Després d'aparèixer, la imitació conscient adquireix molta importància en l'aprenentatge del llenguatge i segueix després una gran tendència a repetir tota classe de manifestacions motores. Els adults la favoreixen fent produir «graciositats» als menuts.

Combinades pel joc, la imitació amb la imaginació creadora, fan augmentar el cabal de coneixements del nin i precisen cada vegada més l'adaptació fisiològica i mental al medi ambient.

Aquí podríem també incloure l'estudi de la suggestibilitat i resistència a l'automatisme. Binet ens assegura que quasi totes les respostes donades pels pàrvuls són conformes al sentit de les preguntes (1). La suggestió decreix amb l'edat, però dels 7 als 9 anys rep un fort accentuament seguit de nou descens fins als 13 anys en què s'accentua de bell nou fins als 15, per descendir definitivament (2).

Exposades sucintament les principals manifestacions del nin sols ens queda per repetir que l'infant no és un adult en miniatura, sinó que és un ésser que es prepara per ésser l'adult de demà.

Les nombrosíssimes conseqüències que es desprenen de l'evolució deuen ésser tengudes en compte per pares i mestres si no volen ocasionar greus perjudicis físics i morals als educands.

No és poc el camí que queda per explorar amb el mètode experimental. Entretant el camp de la ciència de l'infant s'eixampla, cal rompre amb els prejudicis que tenim establerts respecte de com *deu ésser* i com *deu obrar* el nin, els quals són fruits d'haver-lo observat des del cim on els adults estam situats. La psíquica de l'infantesa té lleis pròpies i diferents de les de la nostra i voler forçar-les amb mètodes i procediments inadequats constitueix un crim de lesa natura.

LLORENÇ M. DURAN

(1) BINET.—*La suggestibilité.*

(2) Aquestes notes són obtingudes en les medicions que féu Guidi a les nines de les escoles de Roma amb una suggestió de calor.

ASSOCIACIÓ PER LA CULTURA DE MALLORCA

CRÒNICA

FELICITACIÓ.—Ha estat cursada al senyor Francesc Villalonga i Fàbregas per la seva iniciativa, sostenguda davant del Consistori, en virtut de la qual fou acordat declarar fill adoptiu de Palma l'enginyer belga M. Paul Bouvy que realitzà el dessecament del Pla de Sant Jordi.

"PALESTRA".—El nostre president visità els elements directius d'aquesta patriòtica entitat catalana i, com a resultat de l'intercanvi d'idees amb ells, és reconeguda la nostra "Associació" com Delegació oficial de "Palestra" a Mallorca. Són d'esperar excel·lents fruits d'aquestes efusives relacions entre ambdues entitats.

Així, doncs, els nostres socis tenen els mateixos drets que els de "Palestra" a Catalunya i poden concórrer com a tals a tots els actes organitzats per la societat susdita.

RELACIONS SOCIALS.—Hem rebut de l'"Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana" i també de "Palestra" diversos cartells, fascicles, impresos de propaganda, etc., que agraïm coralment. Hem correspost a l'atenció enviant les nostres publicacions.

COMUNICACIONS.—S'ha rebut un ofici del senyor secretari del "Centre Autonomista", de Ciutat, pel qual ens comunica la constitució de dit Centre i se'ns ofereix al servei dels comuns ideals. Corresponem ben agraïts a la salutació i oferint-nos reciprocament.

Per acord de la J. D. hem dirigit una instància (reproduïda per la premsa diària) al Director General de Belles Arts, en sollicitud que l'Estat adquireixi la casa-palau del marquès de Sollerich, amenaçada del greu perill d'ésser venuda i destinada a hotel.

ADHESIÓ.—L'"Associació" s'ha adherit al IV Congrés d'Història de la Corona d'Aragó que s'ha de celebrar a Mallorca.

VISITES.—El president i el secretari visitaren el "Club Campanetense", per tal de gestionar la realització de diferents actes culturals a la vila de Campanet.

DONATIUS.—Se n'han rebut, en metàlic, dels Srs. Valentí i Marroig; Aguiló, F. de S.; Darder, E. i Salvà, Antoni. I en efectes, d'aquests dos darrers i també dels Srs. Quetglas, G.; Pinya, A.; Alorda, A.; Pons, Mn. A. i Pons, Joan. A tots ells moltes gràcies.

SOCIS.—Continuen rebent-se bon nombre de sollicituds d'ingrés a l'"Associació".

ALOCUCIÓN AL PAPA. Vol dir? Nosaltres créiem que, les allocucions, era el Papa, en tot cas, qui les feia. Aquesta és també, justament, la idea de la Reial Acadèmia i el seu Diccionario de la lengua española (edició 1925, pàg. 65, columna 2.ª), que diu: "Alocución: discurso o razonamiento breve por lo común y dirigido por un superior a sus inferiores, secuaces o súbditos".

Res; coses que passen desiara en manipular una llengua apresada. I que no tenen més importància que la del lloc on passen. Aquesta és del darrer número (juny) de "Studia", primera plana.

MISS ANDRAIG... Fou elegida, festejada i coronada solemnement al teatre "Argentino" d'aquella població, amb les corresponents dames d'honor, amb assistència de totes les autoritats locals. I ningú no hi tengué res a dir. Encara ens diran retrògrades!

De poc ençà els nostres diaris són fets amb unes màquines força amigues de la broma, pel que es veu. Un d'ells, en parlar de la bandera mallorquina a la Diputació—(perdó per tocar aquest tema sense el vostre permís, Sr. Cortès),—acabava així: "Hoy iba colocándose en la Diputación la iluminación que ha de lucir con motivo de las fiestas por la santificación en Filosofía y Letras". I més avall: "La Comisión provincial ha acordado conceder las siguientes becas: una de piano, otra de escultura, otra de pintura, otra para la licenciatura de la Beata Catalina Thomàs". Un altre diari, en donar el programa de l'endemà, anunciava un concert del Sr. Bisbe a la plaça de Cort. I llavò diuen si el maquinisme mata l'esprit.

Hom—per un pic només,—ha retret a l'escola mallorquina el vague en-sopiment monotemàtic d'una certa banalitat bucòlico-pastoril. Ara ja no ens ho podran retreure més. Ja som a fer poesia d'avantguarda i tot. Vegin, sinó. El poeta tracta d'escatir per què la ciutat és la Ciutat, i es demana:

"Es perquè té ja previst que el ciutadà pugui beure l'aigua en zinc tebe de les montanyes gèlides, i pagar car d'un pis alt el sol i el water, en lleure, i engegar p'el subsol les aigües sòrdides?"

Com que aquesta estrofa pertany a un poema de gran volada que duu per títol "La Ciutat pagesa" i no va anònim, hem de dir, honradament, que és del Prevere Andreu Caimari.

E L S L L I B R E S

JOAN ESTELRICH.—*Catalunya endins*.—Un llibre per a tots i contra ningú.—Llibreria Catalònia.—Barcelona.—228 pp.

Vetaquí un llibre que és a la vegada un resum d'impressions i reaccions personals i un estudi filosòfic de la situació política de Catalunya.

Joan Estelrich ha deixat en les planes d'aquest llibre tota la preocupació d'un home fonament interessat en el futur de Catalunya i tot el fruit dels seus neguits davant l'espectacle que ha donat el poble català durant la Dictadura de Primo de Rivera.

Al costat de les seves tasques humanístiques i editorials i de la seva participació en la internacionalització del problema català, Estelrich en els petits lleures dels seus viatges i en els impensats descansos del seu treball diari, ha anat confiant al paper les seves reflexions sobre el passat i el present de Catalunya, per tal de treure d'aquestes reflexions el camí més segur a seguir per arribar a l'ideal enyorat.

Aquestes suggerències i pensaments i normes d'acció col·lectiva sembla, de moment, en repasar les planes del llibre, que no estan tal volta lligats, però aviat es cobra la sensació que en tot el llibre hi ha una unitat magnífica i definitiva, representada per l'amor a Catalunya.

El panorama polític des de poc després de la Dictadura—molt sovint amb al·lusions als anys anteriors—fins a final de 1929 hi és estudiat i tractat des d'una posició de centre, amplemment lliberal, tolerant i imparcial, sense perjudici de la severitat que molt sovint han de tenir els judicis per tal de respondre a la realitat.

En les dues-centes llargues planes d'aquest llibre—que per la seva força pròpia, la seva equanimitat i la seva clara visió de les tasques de demà ha de tenir considerable relleu dins la vida catalana—tenen lloc tots els problemes interessants de Catalunya: el liberalisme, la cultura, el nacionalisme polític, els intel·lectuals i els homes d'acció, la situació de Catalunya en relació a Espanya, la necessària unitat dels catalans, etc.

Joan Estelrich que en "Entre la vida i els llibres" ens donà la prova del seu valor com a assagista literari, i en "La qüestió de les minories nacionals" la de la seva capacitat com a polític internacionalista, ara en "Catalunya endins" ens ofereix un caire nou de la seva extraordinària personalitat, en escriure una tan densa obra estudiant d'una manera objectivament profunda i subjectivament entusiasta i aturmentada la situació de Catalunya durant la Dictadura.

"Catalunya endins" és, com diu l'autor en el pròleg, una elegia patriòtica, però no és, ni tan sols per Estelrich, un llibre pessimista. La constatació de les fallides col·lectives i de les equivocacions que s'han pogut o es podran sofrir serveixen per afirmar més i més la potencialitat immanent del poble català.

La realitat d'aquests anys dictatorials desfila per les planes d'aquest llibre amb

un accent de sinceritat tan innegable com l'anhèl de depuració de malures i de superació d'esforços que persegueix Estelrich.

A més d'això, que és la part mes important, més viva i més corprenedora del llibre, conté "Catalunya endins" els principals articles de la polèmica que aviat farà un any fou promoguda per Estelrich sobre la crisi del caràcter; afegint-hi un recull de testimoniatges, entre els quals n'hi ha un extret de LA NOSTRA TERRA.

Aquesta campanya—de la qual va treure'n Estelrich alguns disguts, compensats per l'adhesió i solidaritat d'escriptors eminents—tenia per finalitat desvetllar la consciència cívica de Catalunya, cosa a la qual tendeix, a fi de comptes, aquesta obra del nostre amic.

"Catalunya endins" és un llibre que per les seves ensenyances i el seu poder extraordinari de suggerència espiritual està cuidat a esdevenir un breviari patriòtic, malgrat la campanya de silenci que algun sector li està fent.

La Llibreria Catalònia, que l'ha editat curosament, ha ornat el tom amb una portada de vius colors que predisposen a l'optimisme.

ALFRED DE VIGNY.—*La nit de Vincennes.*—Traducció d'Eduard Nicol—Biblioteca Univers. Vol. VIII.—Llibreria Catalònia.—Barcelona.—96 pp.

La notable Biblioteca Univers, que ho és per l'esment amb què són triats els autors—acreditant així la direcció magnífica de Carles Soldevila—i per la facilitat que dóna posant les obres mestres de la literatura a l'abast de tothom, acaba d'incorporar al català, amb la traducció d'Eduard Nicol, una de les obres més belles i més característiques d'Alfred de Vigny.

Aquest escriptor, plenament romàntic ell, com ho és la seva obra literària, va deixar, entre altres obres, la titulada "Servitud i grandesa militars" de la qual és la part central "La nit de Vincennes".

Commemorant-se enguany el centenari del romanticisme és molt oportuna aquesta traducció, amb la qual l'obra dels romàntics ens és oferta de manera que la podem comprendre i estimar, pel mateix que estem lliures de la seva influència.

Alfred de Vigny, per la bellesa del seu estil, per aquella despreocupació, indefinible però simpàtica, amb què escrivia, per l'acusat relleu de la seva figura, dolça i amable, és un dels millors representants de la seva època literària.

Nicol ha fet la traducció amb gran amor i respecte, dominat—com diu ell mateix—per la sensació de no haver trobat l'expressió justa, equivalent o aproximada. Aquesta manera d'incorporar Vigny al català, és a dir, aquest manifest desig del traductor, és la prova de la perfecció i fidelitat amb què és feta la versió.

MONTAIGNE.—*Assaigs de...*—Traduïts al català per Nicolau M.ª Rubió i Tudurí.—Volum I.—Llibreria Catalònia.—Barcelona.—138 pp.

Vetaquí un altre nom il·lustre del món de l'esperit que s'incorpora a la nostra llengua. La inclinació i el gust personal per l'obra de Montaigne ha guiat a Rubió i Tudurí a publicar la traducció d'aquest tom, primer dels nou que tendrà l'obra total, en forma i presentació de petit tamany i còmodes, per tal que el lector pugui sempre anar acompanyat per l'esperit del filòsof francès.

Amb aquesta publicació dels Assaigs de Montaigne s'estableix realment en català el pont que separa els humanistes del gran públic. En efecte, en aquests comentaris sobre l'home, l'humanisme antic, conservant-se, estableix punts de rela-

ció amb l'experiència personal de cada dia. En els "Essais" es troba aquella ferma fonamental que Sòcrates havia professat, unida al dubte intel·ligent.

En cada una de les matèries, Montaigne fa perdre als cantells vius als arguments contradictoris per arribar a una conclusió liberal o un judici que, molt sovint, és el reconeixement de la incertitud de les coses humanes.

Rubió i Tudurí, enamorat de l'obra de Montaigne, ha fet la traducció mogut pel seu entusiasme i la seva devoció al filòsof francès, a voltes seguint fredament, mecànicament el text, altres recercant-lo, com si el mateix Montaigne l'hagués hagut d'escriure tal com ens el dona el traductor en català; i procurant sempre escriure un llenguatge literari que qualsevol lector pugui trobar familiar.

Amb aquets antecedents no és estrany que l'èxit haja acompanyat l'intent de Rubió.

La presentació del tom, molt discreta, convida a la lectura.

[VON L'ESCOPI.—*La llengua de l'Església*.—Llibreria Catalònia.—Barcelona.—416 pp.

No és l'autor d'aquesta voluminosa obra un inèdit dins la producció de llibres a Catalunya, puix s'ha distingit per les seves campanyes per la dignificació de la paraula.

L'aparició del llibre de què ens ocupam és d'una evidentíssima actualitat. Després del que ha ocorregut els darrers anys a Catalunya, on els elements estatals varen intervenir en l'organització i en la tasca de l'Església, aquest llibre ve a plantejar i a resoldre intrincades qüestions de llenguatge, estudiades des d'un elevat punt de vista, però també d'una manera senzilla i comprensiva.

A través d'aquesta obra, dura d'argumentació, ben fonamentada i clarament tractada, queda resolt no solament quina ha d'ésser la llengua de l'Església, sinó també quina és de fet.

És un treball pacient i documentat, i s'ha de dir que la documentació és de primera mà, per ésser el primer llibre, aquí, en el seu gènere. Si alguns o molts dels fets bàsics—històrics o filològics—els ha pogut treure l'autor de llibres o arxius, molts altres dels arguments sobre els quals recolza l'obra són producte de la deducció i de la comparació de les investigacions.

Per precisar els conceptes, abans d'entrar en matèria, dedica Ivon l'Escop més de 50 planes a donar un esbós del que són les llengües, com neixen, creixen, es mouen, s'aturen o moren, situant aquest estudi en el temps i en l'espai.

A continuació, 14 capítols són dedicats a la llengua que ha de tenir i que té l'Església en les diverses actuacions pròpies d'ella i en els distintes països—a través de la història—; tota la tercera part és destinada a tractar de l'aplicació d'aquells principis i la resta se refereix a Catalunya.

És aquest un dels sectors més seriosos i més documentats del llibre, amb l'exposició de diversos concilis catalans i l'enumeració dels Catecismes publicats des de 1568 (figuren en aquesta relació, publicats a la diòcesi de Mallorca, dos catecismes en la llengua vernàcula i un bilingüe).

Amb aquesta obra, d'evident interès mundial, Ivon l'Escop ha enriquit la seva producció i ha deixat plantejat i resolt un problema molt interessant per les relacions de l'estament eclesiàstic amb el poble.

FELICIA SERRA-MONT.—*Animes vincladisses*.—Novella—Llibreria Catalònia.—Barcelona.—316 pp.

Amb la publicació d'“Animes vincladisses” fa Felicià Serra-Mont la seva entrada en la república de les lletres. I ha pres com a fons de la seva narració Lloret i Santa Cristina, sobre quals paisatges els personatges de la novella —en Cisco Gòmbit, el senyor Miquel, Lucienne— es dibuixen enèrgicament i retallen els contorns de les seves ànimes a mida de la imaginació atemperada de l'autor.

Sense perjudici de parlar en altra ocasió d'aquesta obra inicial de Serra-Mont vetaquí unes paraules proemials de l'obra que assenyalen l'escola literària i la norma constructiva de l'autor:

“Aquesta novella no és pas una intervenció quirúrgico-literària feta amb el bisturí de la ploma resseguint les pregoneses de l'ànima nua—Dostoievsky—com a cop d'ull podria potser a hom suggerir-li el títol.

No: aquesta novella no persegueix altre fi que el de la bellesa en ella mateixa, sense que això vulgui dir que jo cregui la meva obra ésser una producció realment de bellesa, ans que no he cercat altre fi que el tal en els planejament i desenrotllament. Que no és el mateix. Si faig aquesta observació no es més que per a dir al llegidor els ulls del qual són ja a la llinda del llibre: “Ep! Si hi entres pensant trobar-hi això, erres, amic, car el que hi pots trobar es allò.” Ni més ni menys. Que la bellesa—ha dit mestre Ruyra—*es fa amable independentment de tota altra utilitat moral o científica*, ço que es tant dir que la Bellesa per si sola és prou, perquè és Art. I quina cosa és més noblement gran que l'Art?”.

Després d'aquesta confessió literària, i d'aquest vot fet davant l'altar de la Bellesa que és Art—i endevinant a través de les paraules l'esperit de l'autor— qui ha obert el llibre sent desitjos, que la lectura no defrauda, d'endinsar-se dins les planes d'aquesta novella de la costa bellíssima de Catalunya.—R. R. T.

HA sortit el quadern de «La Revista» corresponent al semestre Gener-Juny, que forma un volum de 156 pàgines. S'inicia amb un apòleg «Els Bombers de Constantinoble», per R. Rucabado, i entre els treballs d'ordre divers que conté esmentarem un estudi molt interessant sobre “Mistral i el món modern”, per M. de Montoliu; la traducció d'un acte de la tragèdia de Shakespeare “Cimbeli” per Carme Montoriol; un capítol de la novella “Un cor ardent”, per J. Puig i Ferrater; Una comèdia “Dos i dos fan cinc”, per A. Esclasans; “El paisatge bucòlic” per J. Balcells i la secció acostumada del director J. M.ª López Picó, “Moralitats i pretextos”. A més de l'interès d'aquest número, hem de lloar l'alt exemple de perseverància de “La Revista” que en el transcurs de 16 anys ha estat talaià intel·lectual de Catalunya i de per tot arreu.

RECULLS DE FORA

En l'Editorial de "La Publicitat" del dia 24 d'aquest mes contestava el nostre amic Nicolau d'Olwer la que publicarem en aquestes pàgines el mes passat.

Volem transcriure l'últim paràgraf de l'article esmentat, per tal com representa l'opinió que regna a Catalunya respecte a Mallorca:

«Als mallorquins que proclamen cordialment la unitat de la família catalana, nosaltres responem que dins aquesta família Mallorca té una fesomia pròpia, i que ella hi aporta un matís que a tots ens interessa conservar. Ni avui, ni demà, ni mai la Catalunya liberal i democrata no farà bescanvi de la riquesa natural de la seva varietat per un uniformisme feixista i casernari.»

Diumenge 13 de juliol tengué lloc a l'*Stadium* de l'Exposició barcelonina, una d'aquestes festes úniques, sense precedents i de difícil repetició: el festival dels Orfeons de Catalunya. Sis mil cantaires de quaranta orfeons, després d'una desfilada triomfal que durà cinc quarts davant els cinquanta mil espectadors, cantaren, sota la direcció del Mestre Millet, el programa acordat, que començava amb el "Cant de la Senyera" i acabava amb "La Balanguera" d'A. Vives.

Mereix felicitacions l'Orfeó Republicà Balear, que anà a unir-se amb els seus germans de la Catalunya estricta i de València per prendre part a aquesta patriòtica manifestació.

Partint d'una suggestió oficiosa del ministre de Gràcia i Justícia sobre promulgació de l'articulat de l'antiga Memòria Duran i Bas, torna a estar sobre la taula amb nova actualitat la qüestió del dret foral català i la seva codificació. La comissió de l'Apèndix al Codi Civil, que presideix el mateix president de la Diputació de Barcelona, senyor Maluquer, dedica la seva activitat a la revisió de l'articulat de la dita Memòria, i encara que sobre l'acceptació d'aquesta no existeix la unanimitat, no és de desesperançar, de la remoció actual de la qüestió, una ferma passa envant que pugui dir-se definitiva.

Ha estat canviat resentiment el director de la Presó *model* de Barcelona, de resultes de certs fets que posaven aquest nom de model ben per terra. L'afer motivador del canvi aquest mogué tot el renou que era del cas. Precisament un moviment general d'opinió així al volt d'una causa justa és de les coses que fan més sensible la bondat d'allò que no sempre es

té a mà, però que indubtablement pot existir i existeix i se'n diu el bell nom de democràcia. A remarcar, entre el que s'ha escrit sobre els mals tractes als presos de la Model, un bellíssim i valent article de Carles Cardó a «El Matí» de dia 27.

El 28 de juliol morí a Barcelona l'illustre novel·lista català Narcís Oller, fill de Valls, on havia nascut en 1846. Havia començat, com tants d'altres d'aquell temps, escrivint en castellà, però fou guanyat aviat a la causa catalana i premiat ja en els Jocs Florals de 1870. L'autor de "La Papallona" i "L'Escanya pobres", enlluernat de jove per la influència del naturalisme francès, que aviat superà, fou un dels creadors de la moderna prosa catalana i el més gran modernitzador de la nostra novella. Bella mostra de joventut espiritual fou la donada per N'Oller en publicar suara mateix la col·lecció completa de les seves obres (12 volums) adaptada completament a l'actual normalitat gramatical de l'I. d'E. C. Amb ell desapareix un dels darrers grans vuitcentistes, el més alt representant de la prosa catalana de la renaixença.

Anaren en visita oficial als valencians de "Lo Rat Penat" a Barcelona, amb la seva senyera. El dia de Sant Jaume fou hissada oficialment l'enssenya amb les quatre barres a València, amb gran festes d'exaltació valencianista.

Definitivament, està clausurada l'Exposició Internacional de Barcelona 1929, més tard Exposició Nacional sols. Ara ja es tracta seriosament de veure quins palaus quedaran i quins seran aterrats, i van ja retornant-se, camí dels seus llocs propis, les innumerables riqueses artístiques que eren el tresor del Palau Nacional.

Un bell gest a remarcar és el de les subscripcions obertes a Catalunya i secundades per entitats oficials i particulars, per subvenir als treballs d'investigació de l'historiador Lluís Ulloa i l'assistència del propi senyor a distints congressos internacionals per presentar i discutir la tesi de Colom català.

Un espectacle curiós, del qual el món s'havia ja desavesat, ha estat la tornada del Príncep Carol de Romania arribant en avió al seu país per a prendre-hi possessió del reialme. Avesats als reis que se'n van, de la guerra ençà, el públic internacional ha posat per un moment els ulls i l'atenció sorneguera en aquest argument d'opereta del rei que torna. I una petita opinió occidental ha pensat en la font de rares emocions exòtiques que surt tot sovint, també de l'orient europeu.

Han aparegut a Barcelona els primers números d'una revista il·lustrada catalana: *Imatges*, a la qual desitjariem una llarga vida si no ha de seguir massa d'aprop l'exemple de les castellanques del ram. Car en aquest cas la traducció no era indispensable.

N O T I C I A R I

LES FESTES DE SANTA CATERINA

Han passat ja les magnes festes amb què ha estat commemorada a Ciutat la canonització de Santa Caterina de Valldemossa. Dia 27 de juliol, diumenge, després de tres dies de pontificals i de funció amb sermó els horabaixes a l'església de Santa Magdalena, fou traslladat el cos gloriós de la Santa a la Seu en solemníssima processó que, com el mateix grandíós pontifical de l'endemà pel cardenal Primat de Toledo Dr. Segura, farà època en els anals religiosos de l'illa.

El pas de la Santa despulla per les vies ciutadanes aixecà l'entusiasme del poble i s'imposà a la passivitat de tota indiferència. La missa *de Angelis* del dilluns, cantada per aquella formidable assemblea fou de les coses més grans que ens ha estat donat de presenciar. Davant l'impressionant espectacle, que tan bé omplia la nostra catedral, un no podia deixar d'evocar el record d'aquell Bisbe Campins, de felix memòria, que posà les premisses que, en diversos sentits, el feien possible.

Els dies 29 i 30 hi hagué també pontificals, i com el diumenge, funció els horabaixes amb panegíric de la Santa. I el capvespre del dia 31 fou retornat triomfalment en processó el cos Sant d'aquella per a qui no fou veritat allò que cantaren per Nerto en fer-se monja, les seves amigues

adéu, adéu germana nostra
no en sortiràs viva ni morta;

que la nostra dolça Santa tornava entrar al seu convent, als 378 anys de la primera vegada.

La ciutat estigué, tots aquests dies, de festa. Domassos al sol i a la nit lluminàries als balcons opulents i a les finestres humils. La part civil oficial de les festes tan migrada, que a penes si compta. Un concurs de balls i un vespre de focs. Les festes, doncs, primordialment religioses, com era natural, tengueren un esplendor que hem subratllat i al marge del qual, una vegada passat, volem expressar correctament les nostres reserves. Són aquestes: per la música i la lletra de les cançons tan prodigades aquests dies, i única que s'ha sentida; pels aplaudiments dins el temple, innovació perillosa al nostre país; i, sobretot, per l'exclusió absoluta, en la glorificació apoteòsica de la figura més alta que decora fins ara la pietat mallorquina, de la mateixa llengua de la Santa, única parlada i escrita per ella en la seva vida mortal, que no ha pogut arribar tampoc en aquesta memorable ocasió a la trona de la Seu on tots els panegírics foren en castellà, llengua que entèn l'element oficial, però que no comprèn bé tot el nostre poble.

TURISME

Tiraren àncores dins les aigües de la nostra badia els vaixells: yacht "Duande" i el balandre "Bruyere Blanche". Els yachts nordamericans "Queen of Scots", "Circa", "Chavici" i els paquebots anglesos "Viceroy of India", "Britannia", "Saracen", "Tiercel", "Watussi" i "Martinilla".

El paquebot alemany "Ussukuma".

UNA DESCOBERTA CASUAL

En voler-se llevar unes teles del XVIIIe segle aferrades a dues taules grosses, per tal d'emmarcar-les i així resultar mes manejables, es trobà, una volta ja arrencada la tela, que una d'aquelles taules era un bell retaule del XVe segle.

D'AGRICULTURA

Les pluges caigudes al començ del mes de juny, a les que seguí un temps humit, afavoriren el desenrotllament de les malalties de les vinyes, sobre tot el mildiu. Malgrat haver-les combatudes convenientment, no s'ha aconseguit l'efecte que es volia i per això s'espera que la collita dissortadament minvarà.

A altres endrets de l'illa s'ha notada la presència de l'*altisa*, les larves de la qual ataquen les fulles d'aquell arbust.

La collita de faves no serà tan retent com es desitjava i, en canvi, la de garroves es presenta bona, salvant qualsevol contratemps. La poca exportació ha depreciat el valor d'aquest fruit.

EXCAVACIONS

Miss Margaret A. Murray, professora d'Arqueologia egípcia a la "University College" de Londres, és a Mahó, acompanyada d'algunes deixebles i de la doctora Miss Guest. L'objecte és excavar els monuments prehistòrics, per tal d'estudiar, des del punt de vista arqueològic, les possibles relacions de l'illa amb les de les altres regions mediterrànies, singularment amb la maltesa, i establir la conseqüent cronologia. Es començaren les excavacions ran de la Taula del Talaiot de Trapucó, tot a cost i despeses d'"University Museum of Archeology and Ethnology", de Cambridge.

NOTES MUNICIPALS

El Ministeri de Marina contestà a la petició demanant la reapertura de l'Escola de Nàutica en el sentit que es poden obrir les que es vullen, mentre els alumnes s'examinin a l'Escola Oficial de Barcelona.

Quant a l'assumpte de l'augment dels carters, la Direcció General de Correus respongué que si a la Central d'aquí manca personal tampoc no en sobra a les restants. En poder ja en posaran...

El conseller Sr. Castells demana i s'acorda que s'obligui als mestres d'escola, guàrdies urbans i vigilants dels balnearis a saber la forma de practicar la respiració artificial.

PRO CHOPIN

Acaba de constituir-se a Mallorca un "Comitè pro Chopin". Com acte preliminar a la constitució el pianista Alexandre Uninsky donà un concert

al Teatre Principal, acte amb el qual contribuïa a l'ensembl el comitè organitzador a donar major esplendor popular a les festes de la santa mallorquina. Per aquest concert la casa Pleyel de París envià un piano de la seva marca.

HOSTES BENEMÈRITS

Es troben a casa nostra el pintor Erwin Hubert, on passarà una temporada abans de retornar a Munich.

Estiueja a Deyà el conegut filòleg Pierre Rokseth.

UN PREGONER FORASTER

A Sóller, ens sorprengué dolorosament sentir un pregoner cantar les subhastes en foraster. ¿No caldria, amics sollerics, que aquest oficial fos substituït per un saig de la terra?

ORFEONS

Els cantaires, venguts de les terres germanes, posaren una nota alegre a les festes de Santa Caterina amb llurs refiledes. "El Ancora" de Tarragona i l'"Orfeó de Sabadell" participaren en molts d'actes. La Diputació de Barcelona enviava també un representant. L'adhesió de Catalunya no podia mancar.

A l'arribada, l'"Orfeó de Sabadell" cantà a l'església de la Sang durant la celebració de la Missa. Llavors, al saló de sessions de l'Ajuntament es possava una llaçada de la bandera mallorquina a la senyera de l'orfeó, i en els parlaments es retregueren els llaços de germanor que fermen a catalans i mallorquins.

L'Orfeó va realitzar excursions a Sóller i a les coves d'Artà.

RECORD A JOAN ALCOVER

Fou una gentilesa de l'Orfeó sabadellenc d'aplegar-se entorn de la font dedicada al cantor de "La Serra", i de deixar als peus de la simbòlica figura una corona de flors naturals amb llaçada de la bandera catalana.

L'escriptor Joan Sellarés llegí un bell parlament en lloança de l'homenatjat.

La senyoreta orfeonista Montserrat Font recità la poesia "Les Campanes" d'Alcover i el regidor Ribé, una poesia del poeta Trias. L'Orfeó, amb l'art exquisit amb què interpreta les composicions, cantà "La Balanguera". Aquí, com al saló de sessions, no es veié el batle.

LA NOSTRA BANDERA A LA DIPUTACIÓ

La Corporació provincial prengué de bona hora l'acord d'arborar la nostra gloriosa senyera a la façana del seu Palau i establiments que li pertanyen. I ho portà a la pràctica aprofitant les festes i la cooperació de l'Orfeó de Sabadell, que cantà, mentre el Sr. Montcada—el President era a fora—hissava la nostra ensenya al pal, l'himne triomfal a la senyera, del gran mestre Millet i el poble aplaudia.

Després, al saló de sessions, es feren parlaments afermant-se una volta més la confraternitat de catalans i mallorquins, ja que una bandera ens aixopluga a tots. Remarquem amb gust el bell discurs que féu el Sr. Montcada en la nostra llengua.

ELS FEDERALS DE MALLORCA

S'han agrupat dins el Partit Republicà Federal de Mallorca, a fi d'actuar políticament, els esquerrans mallorquinistes, els quals han fundat una "Joventut Federal" a Palma i inaugurat una sèrie de centres d'Unió Republicana Federal a distints pobles com Lluchmajor, Felanitx, Inca, etc., d'entre els quals es remarca principalment el de Felanitx.

Desitgem a totes aquestes agrupacions els majors èxits en la seva actuació autonomista en favor de Mallorca.

MÉS FINESTRALS

No ens referim als dos darrerament inaugurats a la Seu, que corren a engrossir la sèrie d'aquells dels que ja tot està dit i per als quals, des del nostre punt de vista, *nulla est redemptio*.

Els de la Seu, però, posaren en primer pla, amb tot l'enrenou mogut al seu entorn, la vidrieria artística com a element de decoració del temple. I ara cada vidriera nova que es posa a Mallorca i onsevulla sia, sollicita innegablement l'atenció del públic; fins d'aquell públic que abans se n'hauria desinteressat en absolut.

Rescentment, se n'ha inaugurat una a Santa Creu, a la Capella del Perpetu Socors. Representa l'apaivagament d'una tempestat a la mar per intercessió de la icona miraculosa, amb un vaixell, una gran vela i una sèrie de figures, tot ben compost dins una discreta entonació, que seria d'un efecte molt major si el finestral aquest estigués més amunt i permetés la visió a gran distància.

Naturalment, no es tracta dels vidres d'En Gaudí. Tenim la seguretat, però, que si els de la Seu haguessin començat amb aquesta norma, la pau no hauria estat trencada amb aquella violència. La casa constructora, a la que no ens interessa de fer cap reclam, se'n dugué carabassa en el concurs catedralici. Diu que la mateixa casa n'està fent un altre, ara, per l'església de Sant Jaume.

LA NOSTRA TERRA

DIRECTOR:

ANTONI SALVÀ I RIPOLL

ADMINISTRADOR:

JOAN I. VALENTÍ I MARROIG

Redacció i Administració: *Palacio*, 40, baixos. — Ciutat de Mallorca

Preus de subscripció: Any, 12 ptes. — Trimestre, 3 ptes. — Número solt, 1'25 ptes.

ESTAMPA D'EN FRANCESC SOLER. — SANT FRANCESC, 2 I 4. — PALMA DE MALLORCA